

Παρέμβαση στην εισήγηση του Προέδρου Δ.Σ. Πειραιά Γεωργίου Σταματογιάννη

Θεματική: Διαμεσολάβηση και Δικαστική Μεσολάβηση.

Οφείλω να ευχαριστήσω ειλικρινά το διοργανωτή Σύλλογο των Σεργών για την άρτια διοργάνωση και εξαιρετική φιλοξενία καθώς και την Ολομέλεια για τη σκέψη και κατ' επέκταση την υλοποίηση του 14^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Δικηγορικών Συλλόγων.

Είμαι Δικηγόρος Χαλκίδας, μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Δικηγορικού Συλλόγου Χαλκίδας, διαπιστευμένος Διαμεσολαβητής του Υ.Δ.Δ.Α.Δ. από το 2013 και μέλος της Ομάδας Εργασίας του Υπουργείου Δικαιοσύνης για την αξιολόγηση του νομοθετικού πλαισίου για την Εξωδικαστική Διαμεσολάβηση, τη Δικαστική Μεσολάβηση και τη Διαιτησία.

Δεν είχα σκοπό να κάνω παρέμβαση, αλλά κατόπιν της ενημέρωσης από τον Πρόεδρο της Ολομέλειας Δικηγορικών Συλλόγων, κύριο Βερβεσό, για τις εργασίες της Ομάδας Εργασίας και τις τοποθετήσεις των Προέδρων θεωρώ πως πρέπει να διασαφηνιστούν κάποια θέματα τουλάχιστον κατά την άποψη του ομιλούντος.

Όπως είπε και ο κύριος Βερβεσός στην εισήγησή του, δεν ξέρω αν θα είμαι αρεστός, αλλά ελπίζω να είμαι χρήσιμος και σχετικά σύντομος!

Ξεκινώ λέγοντας πως η εξωδικαστική διαμεσολάβηση δεν είναι ούτε πανάκεια, ούτε θαυματουργή. Δεν χορηγείται κι ούτε θεραπεύει πάσα νόσο, δεν είναι το νερό του Καματερού, επίσης δεν είναι και όλα αθώα ή

αποκλειστικά αγνών προθέσεων. Φρονώ πως με την τελευταία τροποποίηση του 4512/2018 έχει περιβληθεί ο θεσμός και οι συμμετέχοντες με περισσότερη ασφάλεια! Ο Διαμεσολαβητής δεν υποκαθιστά το δικαστή, δεν απονέμει δικαιοσύνη, ούτε λειτουργεί ως οιονεί λοχαγός του Κέπενικ, συνεπώς δεν καλούμαστε ως μέλη Δικηγορικών Συλλόγων να επαγρυπνούμε μήπως αλώσει ή παραμορφώσει το δικαιοδοτικό μας σύστημα.

Υπάρχουν ερωτήματα και απορίες που λαμβάνω από συναδέλφους και εντολείς, τόσο στην ενεργή και μαχόμενη δικαστηριακή δικηγορία που ασκώ, κύριε Καρίπογλου, από το μικρό δικηγορικό μου γραφείο, όσο και στα πλαίσια της ιδιότητάς μου ως Συμβούλου του Διοικητικού Συμβουλίου του Δικηγορικού Συλλόγου Χαλκίδας στο οποίο με έχουν τιμήσει και εμπιστευθεί οι συνάδελφοί μου εκλέγοντάς με.

Τέτοια ερωτήματα ή λογικές απορίες είναι συνήθως αντίστοιχα με αυτά που ακούστηκαν στις Ολομέλειες των Προέδρων που προηγήθηκαν, όσο και στη χθεσινή, όπως:

Γιατί εφαρμόζουμε κάτι που έχει αποτύχει στις άλλες χώρες και δεν υπάρχει πουθενά αλλού στον κόσμο;

Πρόκειται περί εσφαλμένης παραδοχής.

Στις χώρες που λειτουργεί η προαιρετική διαμεσολάβηση υπάρχει η κουλτούρα της συναινετικής επίλυσης της διαφοράς επί σειρά ετών, σε πολλές δε για πλέον των 150 χρόνων, όπως στην Αγγλία και στις Ηνωμένες Πολιτείες. Επιπλέον στις χώρες αυτές τα δικαστικά έξοδα (αμοιβές δικηγόρων και δικαστική δαπάνη) είναι σε δυσθεώρητα ύψη. Μάλιστα ακόμη και στη Γερμανία, συνάδελφος, που πήγε πρόσφατα με πρόγραμμα

Erasmus του Δικηγορικού μας Συλλόγου, μου μετέφερε πως για αντικείμενο δίκης 1.000 ευρώ η αμοιβή του ενός δικηγόρου είναι περί των 960 ευρώ. Τέτοια ποσά αμοιβών δικαιολογούν ίσως και το ποσό της εισφοράς των 4.000 ευρώ σε δικηγορικό σύλλογο της Γαλλίας που ακούστηκε στο συνέδριο.

Στην Ιταλία, το νομοθετικό πλαίσιο προσαρμόστηκε στην πρώτη απόφαση του Συνταγματικού τους Δικαστηρίου και πλέον η υποχρεωτική προσφυγή στη διαμεσολάβηση με ένα ενημερωτικό προστάδιο έχει καταστεί συνταγματική, όπως αντίστοιχα πραγματεύεται και συζητείται στην Ομάδα Εργασίας του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Εκεί βέβαια υπάρχει ενεργής συμμετοχή των κατά τόπους Δικηγορικών Συλλόγων που καταρτίζουν ολιγομελή κατάλογο διαμεσολαβητών της περιοχής τους σύμφωνα με τα ποσοστά επιτυχίας τους σε διαμεσολαβήσεις.

Αντίστοιχο νομοθετικό πλαίσιο λειτουργεί ήδη στην Τουρκία με χιλιάδες διαμεσολαβήσεις σε ένα έτος, στη βόρεια γείτονά μας χώρα ισχύει υποχρεωτικά για διαφορές μέχρι 1.000.000 δηνάρια, ενώ έχει ήδη διαμορφωθεί και κατατεθεί αντίστοιχο νομοθετικό πλαίσιο προς εφαρμογή της υποχρεωτικής διαμεσολάβησης στη Σερβία και στην Ισπανία. Η Γαλλία έχει υποχρεωτική διαμεσολάβηση στις Διοικητικές Διαφορές από το Φεβρουάριο του 2018, η Αγγλία στις οικογενειακές και με επιφύλαξη προσθέτω τη Μάλτα για τα διαζύγια.

Σε άλλες χώρες, μεταξύ των οποίων και η Βουλγαρία αντί της υποχρεωτικότητας της διαμεσολάβησης υπάρχουν φορολογικά κίνητρα ή/και και απαλλαγές, όπως επιστροφή δικαστικών εξόδων και άλλα η διαφορά λυθεί με διαμεσολάβηση.

Μειώνεται η Δικηγορική Ύλη!

Επίσης εσφαλμένη παραδοχή.

Στο πρόταγμα της μείωσης της δικηγορικής ύλης, ή του περιορισμού της χασούρας όπως ακούστηκε στη χθεσινή Ολομέλεια απαντώ ότι πρόκειται μάλλον περί αύξησης της δικηγορικής ύλης.

Μείωση συντελέστηκε όταν καταργήθηκε η υποχρεωτική παράσταση των δικηγόρων στα συμβόλαια, όχι στην περίπτωση της διαμεσολάβησης που αποτελεί casus belli η υποχρεωτική παράσταση των δικηγόρων για κάθε συμμετέχον μέρος και η πρόβλεψη γραμματίου προείσπραξης για τη διασφάλιση της αμοιβής του συναδέλφου.

Δε νοείται διαμεσολάβηση χωρίς το δικηγόρο παρόντα, δε νοείται δικηγόρος παρών στη διαμεσολάβηση χωρίς να αμείβεται για το χρόνο και την εργασία του.

Αμοιβές παριστάμενων στη διαμεσολάβηση δικηγόρων.

Έχει ήδη ληφθεί απόφαση από την χθεσινή ολομέλεια των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της χώρας, με εξουσιοδότηση στη συντονιστική για αναζήτηση ενός συγκεκριμένου εφάπαξ ποσού ως γραμμάτιο για τη συμμετοχή του δικηγόρου στο υποχρεωτικό προστάδιο της μίας ώρας της διαμεσολάβησης, εάν εκεί καταλήξει η Ομάδα Εργασίας, και έχω εμπιστοσύνη πως θα αναζητηθεί το βέλτιστο, σύμφωνα με την απόφαση της Διοικητικής Ολομέλειας του Αρείου Πάγου. Πέραν αυτού, εάν συμφωνηθεί η υπαγωγή της διαφοράς στη διαμεσολάβηση στο επόμενο του υποχρεωτικού, προαιρετικό στάδιο, προκρίνω και προτείνω τη χρονοχρέωση ως ελάχιστο όριο αμοιβής, αλλά ανοιχτό το ανώτατο στην όποια συμφωνία καταλήξει με τον εντολέα του ο δικηγόρος.

Είναι νομίζω κατανοητό ότι στην περίπτωση που διακυβεύονται μεγάλα ποσά η αμοιβή θα είναι ανάλογη, καθώς επίσης μπορεί να προκριθεί - προταθεί από τους συναδέλφους προς τους εντολείς τους ένα ποσοστό επί του ποσού της επιτυχούς διαμεσολάβησης, ή bonus επιτυχίας, αμοιβής ανάλογα με τη συμφωνία που θα καταλήξουν, ή ακόμη και αναλογική εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 63 επ. του Κώδικα Δικηγόρων – Ν. 4194/2013 σχετικά με τον καθορισμό αμοιβής με βάση την αξία του αντικειμένου της υπαγόμενης διαφοράς στην εξωδικαστική διαμεσολάβηση ως βάση υπολογισμού.

Ακόμη, συζητείται στην Ομάδα Εργασίας συγκεκριμένη ρύθμιση με μικρότερο φορολογικό συντελεστή από τον ισχύοντα για τις αμοιβές στη διαμεσολάβηση. Προκρίνω και τη μη εφαρμογή ΦΠΑ, αφού μείωση δε χωρεί λόγω της ευρωπαϊκής Οδηγίας περί μη δυνατότητας μείωσης σε ήδη επιβεβλημένο ποσοστό.

Οι ανωτέρω οικονομικές προβλέψεις περί διαφορετικού συντελεστή φορολογίας ή μη επιβολής ΦΠΑ δεν αποτελούν δημοσιονομική επιβάρυνση, συνεπώς δεν υπόκεινται σε υποχρέωση εξεύρεσης ισοδυνάμων ή σε υπολογισμό αντισταθμιστικών, καθώς η διάταξη για την υποχρεωτική υπαγωγή διαφορών στην εξωδικαστική διαμεσολάβηση δεν έχει τεθεί σε εφαρμογή και τελεί σε αναστολή και όλα τα έσοδα που θα εισρεύσουν στα δημόσια ταμεία είναι νέα και μη προϋπολογισμένα.

Γιατί δε γινόμαστε όλοι διαμεσολαβητές ex officio, χωρίς εκπαίδευση αφού έχουμε πτυχίο νομικής; Τι κάνει ο διαμεσολαβητής που δε μπορώ να το κάνω εγώ; Γιατί να βάλω έναν κτηνίατρο, γεωπόνο, αεροναυπηγό να διαμεσολαβήσει αφού δεν ξέρει νομικά;

Έχουμε τις εξής δύο παραδοχές:

Ο Δικηγόρος ορθά έχει ως γνώμονα το συμφέρον του εντολέα του και μόνον, επηρεάζεται από την ψυχοσύνθεση, τις πιέσεις και τα θέλω του εντολέα του και παλεύει για να τον ικανοποιήσει και να καταφέρει το μείζον για αυτόν.

Ο Διαμεσολαβητής έχει ως γνώμονα να καταφέρει να καταλήξει σε συμφωνία μεταξύ των μερών που να ικανοποιήσει και τους δύο, βοηθώντας τη διαπραγμάτευση, ακόμη κι όταν αυτή φτάνει σε τέλμα, χωρίς να επιδέχεται κανείς από τα μέρη να «νερώσει», έστω και παροδικά, το κρασί του για να προοδεύσει η συζήτηση και εν τέλει να επιτύχει κάτι καλύτερο και έχει εκπαιδευτεί για αυτό με συγκεκριμένες τεχνικές. Πολύ ή λίγο, μόνο 40 ώρες ή συνέχεια με επιμορφώσεις, αυτό είναι διαφορετική συζήτηση.

Εφόσον έχουμε διαφορετικές αφετηρίες, οι μεν δικηγόροι το διαξιφισμό, ο δε διαμεσολαβητής τη συναίνεση και την κατάληξη σε συμφωνία, έχουμε και διαφορετική προσέγγιση στο θέμα της διαδικασίας. Σε κάθε περίπτωση εάν οποιοσδήποτε εκ των δικηγόρων ή των μερών υποθέσει, πεισθεί ή αποφασίσει ότι παραβλάπτονται τα συμφέροντα του ίδιου ή του εντολέα του, είναι ελεύθερος να φύγει οποτεδήποτε!

Για τους **μη δικηγόρους** διαμεσολαβητές η απάντηση είναι απλή:

Εάν δεν τους θεωρείτε καταρτισμένους για την υπόθεσή σας, τότε μπορείτε να μην τους επιλέξετε! Μπορεί βέβαια να είναι χρήσιμη η εξειδίκευση ενός γεωπόνου, ή κτηνιάτρου, ή αεροναυπηγού διαμεσολαβητή ανάλογα με το αντικείμενο της υπόθεσης που έχετε.

Με την πρόσφατη δημοσίευση των αποτελεσμάτων των εξετάσεων του Απριλίου 2019 οι διαπιστευμένοι διαμεσολαβητές ανέρχονται περίπου σε 2.200 εκ των οποίων οι μη δικηγόροι είναι περίπου 200. Το ποσοστό των δικηγόρων είναι συντριπτικό! Τα μέρη και στην ουσία οι δικηγόροι τους

επιλέγουν το διαμεσολαβητή. Αν όχι, τότε υπάρχει διαδικασία για την απευθείας ανάθεση της διαφοράς σε διαμεσολαβητή από την Κεντρική Επιτροπή Διαμεσολάβησης, αλλά αν με το συνάδελφο δεν τα βρείτε στο πρόσωπο του διαμεσολαβητή μην περιμένετε εύκολα και την επιτυχία στη διαμεσολάβηση, ετοιμαστείτε καλύτερα για δικαστική διευθέτηση!

Τι θα κάνει ο δικηγόρος;

Ο παριστάμενος δικηγόρος δε χρειάζεται να κάνει κάτι διαφορετικό απ' ό,τι ήδη κάνει στην ενεργή δικηγορία του. Από την αρχή μέχρι το τέλος της διαδικασίας υπηρετεί και προασπίζεται το συμφέρον του εντολέα του. Προετοιμάζεται για τον ίδιο όπως θα προετοίμαζε την υπόθεση για το ακροατήριο χωρίς την τυπικότητα των δικογράφων, διαπραγματεύεται για λογαριασμό του εντολέα του και εάν καταλήξουν σε συμφωνία, συντάσσει με το συνάδελφο το πρακτικό της επιτυχούς διαμεσολάβησης.

Γιατί προσωπικά δεν προκρίνω την υποχρεωτική δικαστική μεσολάβηση:

Θα είχα μια προσέγγιση όπως του Ειρηνοδίκη κυρίου Χρήστου, ή της – όπως διαμορφώθηκε – άποψης του κυρίου Σεβαστίδη στην Ομάδα Εργασίας, ή όπως κατετέθη από τον Πρόεδρο του Δικηγορικού Συλλόγου Αιγίου κύριο Μπέσκο στην Ολομέλεια περί διαζευκτικής επιλογής των δύο εναλλακτικών μορφών, εάν δεν είχαν εισφερθεί στην επιτροπή οι εμπειρίες των διατελεσάντων και διατελούντων δικαστών μεσολαβητών από τους ίδιους, οι οποίες είναι:

- οι περιπτώσεις που επιλύονται είναι ήδη προσυμφωνημένες από τους συμμετέχοντες οι οποίοι επιθυμούν την επικύρωση και την ενδεχόμενη εκτελεστικότητα που χορηγεί η διαδικασία,
- υπάρχουν υπόνοιες για διαφορετικό σκεπτικό και κρυφές επιθυμίες των μερών ως προς την εισαγωγή της υπόθεσης στη δικαστική μεσολάβηση διάφορες από τις εμφανιζόμενες, ακόμη και για νομιμοποίηση παράνομων εσόδων που με την σφραγίδα του μεσολαβητή, αλλά σε κάθε περίπτωση δικαστή θα ήταν πλέον σίγουρη!
- ενώ τέλος θεωρούν ότι παραβιάζει και αλλοιώνει το αποφασιστικό κύρος που οφείλει να διαθέτει ο δικαστής και μετριάζει τη δυνατότητα να διατηρεί την αυθεντία της δικαιοδοτικής του αρμοδιότητας όταν έχει και τις δύο ιδιότητες, αυτή του φυσικού δικαστή από έδρας και του δικαστή μεσολαβητή, ο οποίος οφείλει να αυτοεξαιρεθεί σε περίπτωση που δεν καταλήξουν σε συμφωνία και τα μέρη προσφύγουν στη δικαιοσύνη και κληθεί να αποφασίσει ο ίδιος δικαστής, πιθανότητα αυξημένη ειδικά στα πρωτοδικεία της περιφέρειας.

Από τη συζήτηση στην Ομάδα Εργασίας, αλλά και από την πρόταση της Ένωσης Δικαστών και Εισαγγελέων για τη δικαστική μεσολάβηση προκύπτουν ερωτήματα, που αν όχι χρήζουν απάντησης τουλάχιστον πρέπει να ληφθούν υπ' όψη από το νομοθέτη, όπως:

- Η Δικαστική Μεσολάβηση θα γίνεται εντός του ωραρίου του δικαστή από έδρας ή και εκτός αυτού κατά τη διάρκεια του απογεύματος, Σαββατοκύριακου ή και αργιών;

- Πόσες διαμεσολαβήσεις μπορεί να κάνει ένας δικαστής μεσολαβητής ετησίως σε σχέση με τον αριθμό δικαστικών αποφάσεων που θα εξέδιδε αν ενεργούσε από έδρας ως φυσικός δικαστής;
- Θα είναι μερική ή πλήρης και αποκλειστική η απασχόληση του Δικαστή Μεσολαβητή;
- Εάν είναι πλήρους και αποκλειστικής θα συνεχίζουν να δικαιούνται οι δικαστές μεσολαβητές τα ειδικά επιδόματα που λαμβάνουν για να ανταποκρίνονται επάξια στα δικαστηριακά τους καθήκοντα ή θα διακόπτεται η καταβολή τους;
- Πώς επιτυγχάνεται επιτάχυνση της δικαιοσύνης ή αποσυμφόρηση των δικαστηρίων όταν ο δικαστής μεσολαβητής πλήρους απασχόλησης δε θα προσμετράται πλέον στο δυναμικό των δικαστών που επιφορτίζονται με την έκδοση αποφάσεων;
- Για πόσο χρόνο θα απασχολείται ο Δικαστής ως δικαστής μεσολαβητής; Θα υπάρχει χρονικό όριο επιστροφής στην έδρα ή με την ανάληψη τέτοιων καθηκόντων θα παύει η δικαστηριακή του καριέρα;
- Θα υπάρχει ειδική αμοιβή ή αποζημίωση για τους δικαστές μεσολαβητές ή θα αρκεί ο μισθός που ήδη καταβάλλεται και τους αναλογεί για το έργο και τις υπηρεσίες που παρέχουν;
- Οι χώροι που θα διενεργείται η δικαστική μεσολάβηση θα βρίσκονται εντός των Δικαστικών Μεγάρων ή θα μισθωθούν – ανεγερθούν νέα κτίρια; Πώς θα διασφαλίζεται η εμπιστευτικότητα της διαδικασίας; Υπάρχει υποδομή να γίνεται η δικαστική μεσολάβηση με τηλεδιάσκεψη; Για κάθε διαμεσολάβηση απαιτούνται κατ' ελάχιστον δύο διακριτοί χώροι. Τι θα γίνει στην καθόλου σπάνια περίπτωση που

τα μέρη είναι πολλά και αναλόγως θα πρέπει να διασφαλιστεί και ο αντίστοιχος αριθμός αιθουσών;

- Θα προσληφθεί νέο προσωπικό γραμματειακών ειδικοτήτων για την υποστήριξη της υποχρεωτικής δικαστικής μεσολάβησης; Θα είναι αποκλειστικής απασχόλησης;
- Τα ανωτέρω ερωτήματα που έχουν τόσο πρακτικό χαρακτήρα όσο και δημοσιονομικό προσανατολισμό αναφέρονται σε παροχές και προσλήψεις, δημιουργούν μεγάλη και αδικαιολόγητη επιβάρυνση του προϋπολογισμού με αβέβαια αποτελέσματα και οδηγούν εν τέλει σε αύξηση του κόστους του δημοσίου για την υποχρεωτική δικαστική μεσολάβηση που αναπόφευκτα θα μετακυλήσει στον πολίτη. Δύναται δε να οδηγήσει την Διοικητική Ολομέλεια του Αρείου Πάγου σε αντίστοιχο ερώτημα όπως για την εξωδικαστική διαμεσολάβηση σε ενδεχόμενη αντισυνταγματικότητα της δικαστικής μεσολάβησης.

Στα ανωτέρω, όταν ετέθησαν στην Ομάδα Εργασίας, οι θιασώτες της υποχρεωτικής ή διαζευκτικής επιλογής της δικαστικής μεσολάβησης δεν απάντησαν.

Με αυτές τις σκέψεις, ευχαριστώ για την υπομονή σας και εύχομαι καλή συνέχεια στις εργασίες του συνεδρίου μας.

Σέρρες, Κυριακή 21^η Απριλίου 2019

Νίκος Ανέστης

Δικηγόρος BSc, LLB, LLM EU Law

Διαμεσολαβητής Υ.Δ.Δ.Α.Δ.

Σύμβουλος Δικηγορικού Συλλόγου Χαλκίδας